

TALOUSARVION VALMISTELUOHJE

Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028–2029

Sisälllys

1	Valmistelun aikataulu	2
2	Talousarvion laadinnan perusteet	3
3	Talousarvion kehys eli raami toimielimittäin	4
4	Talousarvioesityksen eurojen valmistelu	7
4.1	Ohjeet budjetoinnin tueksi	7
4.2	Henkilöstömenot	7
4.3	Muut toimintatuotot ja -kulut	8
4.4	Investoinnit	8
4.5	Sisäiset erät	9
5	Talousarvioesityksen palvelukuvaukset ja tavoitteet	10

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

1 VALMISTELUN AIKATAULU

Valtion budjettiriihi	ma-ti 1–2.9
Talousarvion kehyksen ja laadintaohjeen hyväksyminen, kaupunginhallitus	ma 7.9
Valtuustoseminaari	ma 14.9
Valtion budjettiesityksen 2026 julkistus	ma 21.9
Lautakuntien ja tytäryhtiöiden ta-esitykset RD:ssa	pe 16.10
Tytäryhtiöt, esittely kaupunginhallitukselle	ma 19.10
Sisäiset erät kirjanpitoon	pe 23.10
Veroprosenttien vahvistaminen, kaupunginvaltuusto	ma 26.10
Kaupunkirakennepalvelut, investoinnit, esittely kaupunginhallitukselle	ma 2.11
Kaupunkipalvelut sekä talousarvion kokonaisuus, esittely kaupunginhallitukselle	ma 16.11
Kaupunginhallituksen talousarviokäsittely	ma 7.12
Kaupunginvaltuuston talousarviokäsittely	ma 14.12

Talousarvio tulee valmistella yllä olevan aikataulun mukaisesti.

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

2**TALOUSARVION LAADINNAN PERUSTEET**

”Kaupunginhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa. Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa palvelualueitasolle sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.” Hallintosääntö 53 §

Talousarvion laadintaohje on tukena talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelussa. Ohje on suunnattu toimielimille, palvelualueille, tytäryhtiöille ja tilivelvollisille tavoitteenaan kaupungin strategian mukainen ja sisäisesti yhdenmukainen talousarvioesitys kaupunginvaltuustolle.

Outokummun kaupungin talousarvion laadinnassa huomioidaan kaupungin toimintaympäristön erityispiirteet: väestö- ja ikärakenteen kehitys, lasten ja nuorten määrän muutokset, työllisyystilanne, palveluverkon tarkoituksenmukaisuus ja kiinteistöjen käyttöaste. Talousarviossa tulee tunnistaa sekä toimintaympäristön muutoksista johdettavat muutokset toiminnassa että mahdollisuudet vahvistaa kaupungin elinvoimaa.

Palvelualueiden tulee valmistella talousarvioesityksensä luvun 3 kehyksen mukaisesti. Kehys on sitova valmistelun lähtökohta, eikä sen ylittäminen ole mahdollista ilman erillistä perusteltua esitystä ja päätöksentekoa. Mikäli palvelualueella tunnistetaan uusia välttämättömiä menotarpeita, tulee samalla esittää vastaavat sopeuttamiskeinot, tulolisäykset tai palvelurakenteen muutokset, joilla kokonaisuus pysyy annetussa kehyksessä.

Koska käyttötalouden kasvuprosentti on tässä ohjeessa 1,9 % alittaen sekä ennakoidun inflaation että jo sovitut palkankorotukset, on vuoden 2027 talousarvion valmistelussa tarkasteltava erityisen kriittisesti käyttötalouden pysyvät menot, palvelutarpeen muutokset esim. palveluiden käyttäjien määrän muuttuessa sekä tulopohjan kehitys. Palvelutuotanto sopeutetaan palveluiden käyttäjien määrään ja heidän kohtuullisiin tarpeisiinsa. Pohjana on kaupunginvaltuuston 17.6.2024 §29 hyväksymä Toiminnan ja talouden kehittämisohjelma 2024-2030.

Talousarvion toiminnalliset tavoitteet johdetaan Outokummun kaupungin strategiasta – Kumpukartasta – sekä talousarvion osana olevasta kaupungin hyvinvointisuunnitelmasta. Tavoitteiden tulee olla konkreettisia, mitattavia ja

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

palvelualueen omalla toiminnalla vaikutettavissa. Talousarvioesityksissä on tuotava esiin, miten suunnitellut toimenpiteet edistävät kaupungin strategian mukaista elinvoimaa, yrittäjyyttä, osallisuutta, moniarvoisuutta, kaupungin kiinnostavuutta asuin-, työ- ja vierailupaikkana sekä kaupunkilaisten yleistä hyvinvointia.

Talousarvion laadinnassa tulee noudattaa varovaisuuden periaatetta. Tuloarviot laaditaan realistisesti ja menot arvioidaan todellisen palvelutarpeen, tiedossa olevien sopimus- ja palkkaperusteisten muutosten sekä aikaisempien vuosien toteumatietojen perusteella palveluiden volyymin muutokset huomioiden.

Kertaluonteisia tuloja ei tule käyttää pysyvien menojen rahoittamiseen ja määräaikaisten hankerahoitusten ja avustusten väheneminen on huomioitava ajoissa.

Investointiesitysten tulee perustua kaupunkilaisten palvelutarpeeseen, omaisuuden kuntoon, strategiaan tavoitteisiin ja talouden kantokykyyn. Investointien valmistelussa on arvioitava hankkeen kokonaiskustannukset, vaikutus käyttötalouteen, mahdollinen ulkopuolinen rahoitus sekä vaikutus poistoihin ja lainamäärään. Uusia investointeja esitetään vain, jos niiden tarve, ajoitus ja rahoitus ovat perusteltuja koko kaupungin kokonaisedun näkökulmasta. Investointien kokonaismäärä on Kumpukartan mukaisesti enintään 2 milj. euroa talousarviovuosittain.

Talousarvion valmistelu on koko kaupungin yhteinen prosessi. Palvelualueiden tulee käydä talousarviovalmistelussa aktiivista vuoropuhelua talouspalvelujen, henkilöstöhallinnon, konsernijohdon ja muiden palvelualueiden kanssa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää sisäisten erien oikeellisuuteen, palvelujen välisiin rajapintoihin sekä siihen, että toiminnan muutokset näkyvät johdonmukaisesti sekä euroissa että tavoitteissa.

3 TALOUSARVION KEHYS ELI RAAMI TOIMIELIMITTÄIN

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 7.9.2026 § 111 hyväksynyt talousarvion ulkoisen nettoraamin vuodelle 2027 palvelualuekohtaisesti:

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

TALOUSARVIORAAMI 2027							
TALOUSARVION TOIMIELIN	TP 2025	TA 2026	Lisäykset + Vähennykset -	Pohja TA 2027	% korotus	Toiminnan kehittämis- ohjelma	TA-kehys 2027
1 000 €					1,9 %		
Kaupunginhallitus	3 999	4 675	-20	4 655	89	0	4 744
Vaalit 2027			15				
-1 toimistosiihteeri			-35				
Kaupunkipalvelut	10 083	10 382	128	10 510	197	-104	10 603
Päiväkodin sulkeminen						-74	
Kunnan koulun opetusryhmät -1						-30	
TUVA			70				
Kunnan koulun leasing rak. vero			58				
Kaupunkirakennepalvelut	1 717	2 367	878	3 245	62	-60	3 247
Yhdyskuntasuunn. toimet						-50	
Teknisen johtajan palveluiden myynti 2026-			-30				
Päiväkodin sulkeminen						-10	
Muut vuokramuutokset			15				
Sote- ja pelastusaseman vuokramuutokset			893				
Yhteensä	15 799	17 424	986	18 410	348	-164	18 594

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

Tilikausi 2027 on laskelman mukaan alijäämäinen 0,3 milj. euroa.

ULKOINEN TULOSLASKELMA			
1 000 e	TP 2025	TA 2026	TA-KEHYS 2027
Toimintakate	-15 799	-17 424	-18 594
Verot	12 819	13 315	13 507
*Kunnallisvero	9 968	10 455	10 237
* Kiinteistövero	1 756	1 726	1 939
*Osuus yhteisöveron tuotosta	1 095	1 134	1 331
Valtionosuudet	4 935	4 607	3 442
* Peruspalvelujen valtionosuus	3 692	4 007	3 531
* Veromenetysten kompensatiot	826	826	940
* Opetus- ja kulttuuritoimen muu valtionosuus	417	-226	-1 029
Rahoitustulot ja -menot	4 171	1 948	3 386
Korkotulot	158	260	260
Muut rahoitustulot	5 398	2 863	4 161
Korkomenot	-719	-870	-730
Muut rahoitusmenot	-666	-305	-305
Vuosikate	6 126	2 446	1 741
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 166	-2 471	-2 145
Arvonalentumiset			
Satunnaiset erät			
Tilikauden tulos	3 960	-25	-404
Poistoeron lisäys (-) vähennys (+)	-1 729	104	-170
Varausten muutos	2 200	300	300
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	4 431	379	-274

Verotulot on arvioitu Kuntaliiton kuntakohtaisen veroennustekehikon mukaisesti. Ennuste tarkentuu vuoden loppua kohden ja veroprosentit päätetään kaupunginvaltuustossa lokakuun loppuun mennessä. Mahdolliset muutokset vaikuttavat verotulojen ennusteeseen.

Valtionosuuksien rakenne muuttui sosiaali- ja terveyspalvelujen siirryttyä hyvinvointialueiden järjestämäksi, mutta peruspalveluiden valtionosuteen jäi siirtymävaiheessa päätettyjä eriä. Peruspalveluiden valtionosuusarvio perustuu Valtiovarainministeriön kesäkuussa päivittämään ennakkolliseen tietoon valtionosuuksista. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet on arvioitu vuoden 2026 yksikköhintojen sekä

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

vuoden 2027 ennakoitujen yksiköiden lukumäärien mukaan. Ennakolliset valtionosuuslaskelmat tarkentuvat syksyn kuluessa.

Sijoitustoiminnan tuotot on arvioitu aiemman toteuman perusteella varovaisuuden periaatteen mukaisesti.

4 TALOUSARVIOESITYKSEN EUROJEN VALMISTELU

Talousarvio laaditaan RD-budjetointiohjelmalla. Tiedot budjetointiin syötetään **kymmenen euron** tarkkuudella.

4.1 OHJEET BUDJETOINNIN TUEKSI

Kustannuspaikat 2027 -excel-tiedosto löytyy intrasta (Talous / Tilikartat, koodistot ja kirjausohjeet).

CGI:n budjetointiohje (Budjetoijan ohje KM2.11) löytyy intrasta (Talous / Raintance – taloudenohjaus).

4.2 HENKILÖSTÖMENOT

Budjetoinnin pohjatietoihin vuodelle 2027 on viety nykyisestä palkkajärjestelmästä ajettavat henkilöstön palkat elokuulta 2026. Palvelualueiden tulee tarkistaa palkat henkilöittäin ja muokattava tiedossa olevien muutosten mukaiseksi. Budjetointiohjelman muihin palkkoihin tallennetaan sijaiset, kokouspalkkiot sekä erilliskorvaukset. Budjetointiohjelma laskee työnantajalle palkoista aiheutuvat sivukulut ja vuoden 2027 palkankorotukset automaattisesti.

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

Työnantajan sosiaalivakuutusmaksut vuodelle 2027 (osa ennakkotietoja)

Sivukulu	2026	2027
Sairausvakuutusmaksu	1,91 %	1,84 %
Tapaturmavakuutusmaksu	0,286 %	0,35 %
Työttömyysvakuutusmaksu	1,00 %	1,01 %
KuEL-maksut	16,99 %	16,97 %
VaEL-maksut	17,10 %	17,10 %

4.3 MUUT TOIMINTATUOTOT JA -KULUT

Toimintatuotot ja -kulut budjetoidaan varovaisuuden periaatteen mukaisesti huomioiden ennakkoidut muutokset eri tilikohtien osalta.

4.4 INVESTOINNIT

Lautakuntien talousarvioesitysten tulee sisältää myös investointeja koskeva esitys ja käsitellä se yhtä aikaa käyttötalouden talousarvioesityksen kanssa. Investointiosassa on esitettävä, mihin määräraha on tarkoitus käyttää ja lähtökohta on taloussuunnitelmassa olevat investoinnit. Talousarviota laadittaessa on huomioitava, että investointiosaan tulee yli 8 500 euron suuruiset hankinnat. Investoinnin hankintamenoon ei voida kirjata

- investointi- tai korjaustarpeen selvitystä
- koulutusmenoja
- vanhan hyödykkeen purkamismenoja
- kaatopaikan jälkihoitoon liittyviä menoja, maa-alueiden puhdistamiskuluja
- vähäisiä hankintoja (pienhankintaraja)
- palautettavia liittymismaksuja (saamisiin)
- toiselle yhteisölle rakennettavia hyödykkeitä (vaihto-omaisuutta tai saamista)
- lyhytvaikutteisia menoja.

Perusparannusmeno voidaan joko lisätä hyödykkeen poistamattomaan hankintamenoon tai kirjata erilliseksi hyödykkeeksi, jolle määritellään oma poistosuunnitelma. Investointiosaan kirjattavia perusparannusmenoja ovat menot, jotka parantavat hyödykkeen tulon- tai palveluntuottamiskykyä alkuperäistä suuremmaksi:

- hyödykkeen taloudellisen pitoajan ja hyödykkeen tuotantokapasiteetin kasvu
- suoritteiden laadun merkittävä parantuminen
- tuotantoprosessin kustannusten merkittävä vähentyminen.
- korjaus- ja huoltomenot, joiden seurauksena hyödykkeen tulontuottamiskyky tai käyttö palvelutuotannossa voidaan säilyttää

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

ennallaan (tai palauttaa ennalleen), kirjataan yleensä syntymistilikauden kuluksi.

- ensikertainen kalustaminen uudisrakentamisen tai perusparannuksen yhteydessä; lähtökohtaisesti koko kalusto voitaneen aktivoida koneisiin ja kalustoon, vaikka yksittäinen hyödyke ei täyttäisikään aktivoinnin edellytyksiä.

Palvelualueen vuosittaiset kalustohankinnat eri toimipisteisiin voivat ylittää pienhankintarajan, mutta jos yksittäisen toimipisteen hankinta ei sitä ylitä, se tulee kirjata kuluksi.

Kulutushyödykkeitä (askartelutarvikkeet, koulutarvikkeet, kemikaalit jne.) ei tule koskaan aktivoida taseeseen. Astiat, lelut tms. ovat rajatapauksia.

Investointeja koskeva esitys tallennetaan myös RD-budjetointiohjelmaan.

Talouspalvelut syöttää poistojen tilille luvut keskitetysti.

4.5 SISÄISET ERÄT

Sisäiset erät tulee ilmoittaa maksajille ja talouspäällikölle 23.10.2027 mennessä. Silloin pitää olla tietona sisäiset

- vuokrat
- henkilöstöpalvelut
- laskentapalvelut
- hallintopalvelut (kanslia)
- asiakaspalvelut
- ateriakustannukset
- siivouspalvelut
- kuljetuspalvelut
- vesi- ja jätevesimaksut

sekä

- sisäinen palvelualueiden hallinto
- muut sisäiset myyntipalvelut ja
- muut sisäiset palvelumaksut jne.

Meitan laskuttamat ict-palvelut kirjataan kustannuspaikalle 1124 (ict-tuki) ja jaetaan muille kustannuspaikoille sisäisenä kulueränä.

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi

Sisäisten erien Excel-lomakkeet löytyvät Teams-kansiosta Taloushallinto-Talousarvio-Talousarvio 2027-Sisäiset. Jokaisesta sisäisestä erästä on oma Excel-lomake, jossa on yksi tulokohta Excel-rivien ensimmäisenä. Tuotot merkitään Exceliin miinus (-) merkkisenä ja kulut ilman etumerkkiä. Tarkistakaa tallentaessanne, että Excelissä on oikeat kustannuspaikat, jonne kulu on menossa ja tarvittaessa korjatkaa.

Sisäiset erät nostavat yksikköhintoja. Koska sisäiset erät eivät ole vielä tiedossa lautakuntien käsitellessä talousarviota, yksikköhinnat tarkistetaan sisäisten erien laskennan jälkeen.

5 TALOUSARVIOESITYKSEN PALVELUKUVAUKSET JA TAVOITTEET

Talousarvion kuvaukset palveluista ja niiden tavoitteista perustuvat konsernistrategiaan ja hyvinvointisuunnitelmaan. Tavoitteet voivat olla numeraalisia tai sanallisia. Hyvä tavoite on selkeä, helposti mitattava ja vaatii ponnistelua toteutuakseen. Tavoitteet kootaan taulukkoon, jossa vertailutietoina on viimeisin tilinpäätöstieto, meneillään oleva talousarviovuosi ja siitä eteenpäin vuosittainen kehitys suunnittelukaudella. Uusissa tavoitteissa menneisyyden vertailutietoa ei yleensä voi olla.

Outokummun kaupunki

Kaupungintalo, Hovilankatu 2, 83500 Outokumpu

Puh. +358 13 5591 (vaihde)

kirjaamo@outokummunkaupunki.fi • www.outokummunkaupunki.fi